

GAZİEMİR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
MÜDÜRLÜĐÜ

ÖĞRETMENLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ
İNCELENMESİ

Araştırma Yürütücüsü- Cengiz TEĐİŐ

Adnan T. GENÇYÜREK - Neslihan DURAV

A.Esin KIVRAK- S.Yavuz UZUN

ARAŞTIRMA SONUÇ RAPORU

GAZİEMİR 2021

Özet

Araştırmanın çalışma grubunu, İzmir ili Gaziemir ilçesinde görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Araştırma için, literatür taraması yapılmış daha önce benzer konularda yapılan çalışmalar incelenmiş ve bunların sonucunda öğretmenlere iki bölümden uygulanan bir anket uygulanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm genel bilgi kısmından (Gaziemir Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan) oluşmaktadır. İkinci kısım, Dr. Öğrt. Üyesi Aylin Tutgun ÜNAL ve Doç. Dr. Levent DENİZ tarafından geliştirilen geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış "Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (SMKÖ)" kısmından oluşmaktadır. Araştırmada veriler dijital ortamda, ulaşılabilen öğretmenlerden gönüllülük ilkesine uygun olarak toplanmıştır. Bu çalışmada 167 öğretmene ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularına göre sosyal medya kullanım seviyeleri incelendiğinde cinsiyete yönelik anlamlı bir farklılaşma olmadığı, evcil hayvan sahibi olmanın günlük sosyal medya kullanım süresiyle anlamlı bir ilişkisinin olmadığı, günlük sosyal medya kullanım süresi arttıkça katılımcıların hobilerine ayırdıkları zamanın azaldığı, günlük sosyal medya kullanımının (1-3 saat) bağımlılık düzeyinde olmadığı görülmüştür.

Ayrıca, öğretmenlerin öğrencilerle iletişim becerilerini geliştirebilmeleri, pandemi sürecinde deneyimlenen uzaktan eğitimle birlikte çağa ayak uydurabilmeleri, kısaca dijitalleşen eğitime adaptasyonları açısından yeni uygulamalara hâkim olmaları önerilmiştir.

Giriş

Sosyal medya ağları pek çok amaca yönelik her yaşta bireyin katıldığı ve bir arada bulunduğu zaman zarfında birbirinin davranışlarına maruz kaldığı ortamlardır. Bu bağlamda sosyal medyanın olumlu ve olumsuz yönlerinin incelendiği pek çok araştırmaya rastlanmaktadır. Aşırı ve problemli kullanılmasından dolayı sosyal medya bağımlılığı araştırmacıların yoğun ilgi duyduğu bir alan haline gelmiştir.

Diğer taraftan, sosyal medya ortamında her yaşta ve kültürdeki insanlar gerek çevrimiçi profillerini oluşturarak gerekse içerik üreterek kendilerini istediği şekilde ifade edebilmekte, hızlı ve küresel boyutta iletişim kurabilmektedir. Sosyal ağların tüm kuşakları barındırması, kuşaklararası benzerlik ve farklılıkların çevrimiçi ortamda ele alınmasına ortam sağlamaktadır.

Sosyal medya kullanımına yönelik araştırmalar incelendiğinde, çoğunlukla gençler ile yürütülmüş araştırmalara rastlanmaktadır (Kandell, 1998; Tutgun-Ünal, 2012, 2015, 2019; Tutgun, Deniz ve Moon, 2011; Tutgun-Ünal ve Deniz, 2016, 2019: akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020).

Tutgun-Ünal (2013b)'a göre, farklı nesillerin iş yaşamına, teknolojiye ve hatta hayata uyum sağlamaları değişiklik göstermektedir (akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020). Yapılan araştırmalarda da söz konusu farklılıkların tespit edilmesine çabalanmaktadır. Bununla birlikte, sosyal medya kullanımlarına yönelik kuşak araştırmalarında dönem şartlarının da göz önünde bulundurulması önemlidir.

X Kuşağının teknolojiyle ilişkisi ele alındığında 1965 ile 1979 yılları arasında doğanların merdaneli çamaşır makinesi, transistörlü radyo, kasetçalar gibi, günümüzde teknolojik araçların yaygınlaşmaya başlamasıyla hemen hemen yok olan ve nostaljik olduğu düşünülen, araçlarla gözlerini açtığı, bilgisayar sistemlerinin yaygınlaşmaya başlamasıyla pek çok alanda dönüşümler yaşadığı ve değişen iş yapış şekillerine adapte olmaya çalıştığı vurgulanmaktadır. Bilgisayar sistemleri ile sonradan tanışan her iki kuşağın şimdilerde sosyal medya ağlarında daha genç kuşaklar ile bir arada bulunup sosyalleştiği gözlenmektedir.

Yaşanan Covid-19 sürecinde de okullardaki yüz yüz eğitim olanakları pandemi nedeniyle uzaktan eğitim platformlarında gerçekleştirilmiştir. Evlerde geçirilen kapanma süreçlerinde bireylerin sosyal medya kullanım oranları artmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin farklı sosyal medya ortamlarında bulduklarını gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Pandemi sürecinin getirdiği internet ve sosyal medya kullanım oranlarındaki artışla birlikte, konunun eğitim öğretim ortamlarına yansımalarının, teknoloji bağımlılığı ile ilişkisine dair literatür taraması yapılmıştır.

Ardından Gaziemir Rehberlik Araştırma Merkezi olarak öğretmenlerin sosyal medya kullanım yetkinlikleri ve sürekliliklerini, bağımlılık düzeylerini, öğrencilerle olan sosyal medya kullanım farklılıklarını; yapılan önceki araştırmaların ışığında incelemek ve yorumlamak için öğretmenlere yönelik bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Gaziemir ilçesindeki okullarda görev yapan öğretmenlerin sosyal medya kullanım alışkanlıklarına yönelik mevcut durumu ortaya koymaktır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin sosyal medya kullanım seviyeleri ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin sosyal medya kullanım seviyeleri farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlerin sosyal medya kullanım seviyeleri günlük kullanım sürelerine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğretmenlerin birinci sırada tercih ettiği sosyal medya uygulamaları nelerdir?

BULGULAR

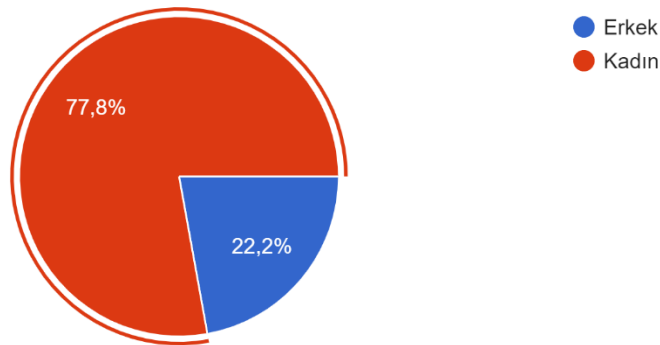
“Öğretmenlerin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi” konulu araştırmadaki veriler anket aracılığıyla edinilmiştir. 167 katılımcı tarafından yanıtlanmıştır. Edinilen bulgular aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

1.BÖLÜM

Uygulanan anketin birinci bölümü Gaziemir Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanmış genel katılımcı bilgilerini içermektedir.

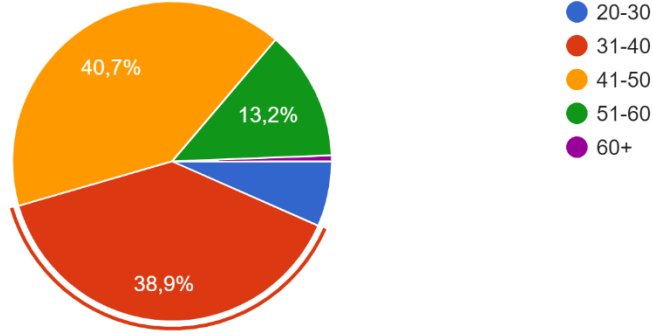
Cinsiyetiniz

167 yanıt

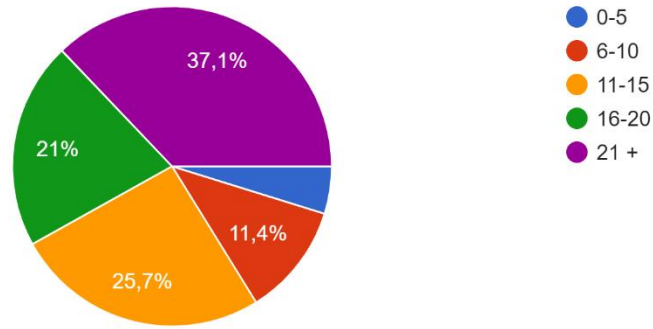
Araştırmamıza katılan öğretmenlerin %77,8'i kadın öğretmenlerden %22,2'si erkek öğretmenlerden oluşmaktadır.

Yaşınız
167 yanıt

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin yaş aralıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir. En çok katılım sağlayan %40,7 ile 41-50 yaş arası öğretmenlerden oluşmaktadır.

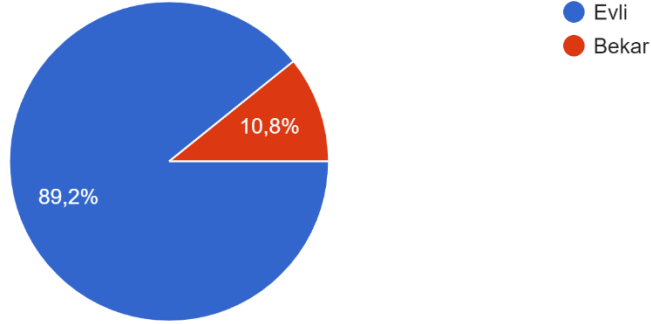
Meslekte kaç yıldır çalışıyorsunuz?
167 yanıt

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin çoğunluğu %37,1'i(62 kişi) 21 yıl ve üzerinde mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerdir.

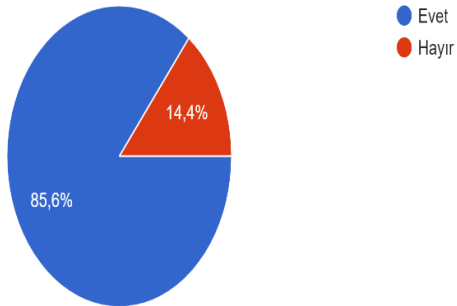
Araştırmamıza katılan öğretmenlerin %4,8', (8 kişi) ise 0-5 yıl arası mesleki deneyime sahip olan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Medeni Haliniz
167 yanıt

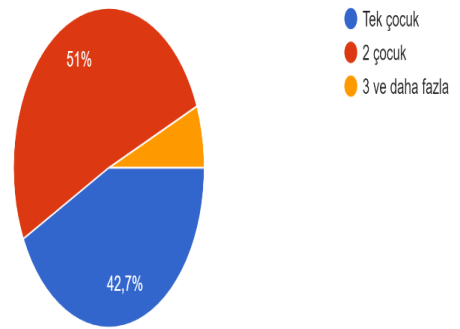

Araştırmamıza katılan öğretmenlerin %89,2'si evli; %10,8'i ise bekar öğretmenlerden oluşmaktadır.

Çocuğunuz Var mı? (Cevabınız Hayır ise bir sonraki soruyu geçiniz)
167 yanıt

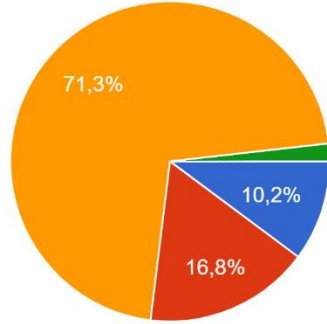
Kaç çocuğunuz var?
143 yanıt

Çocuğu bulunan 143 katılımcının %51'inin 2 çocuğu, %42,7'sinin tek çocuğu, %6,3'ünün ise 3 ve daha fazla sayıda çocuğu bulunmaktadır.

Branşınız ?

167 yanıt

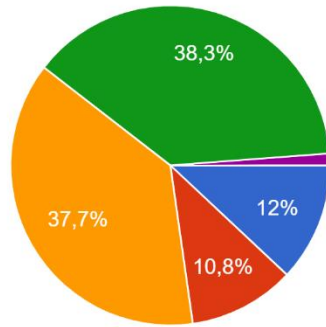

- Sınıf Öğretmeni
- Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen
- Branş Öğretmeni
- Özel Eğitim Öğretmeni

Katılımcıların çoğunluğunu %71,3 ile (119 kişi) branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Görev Yaptığınız Okul ?

167 yanıt

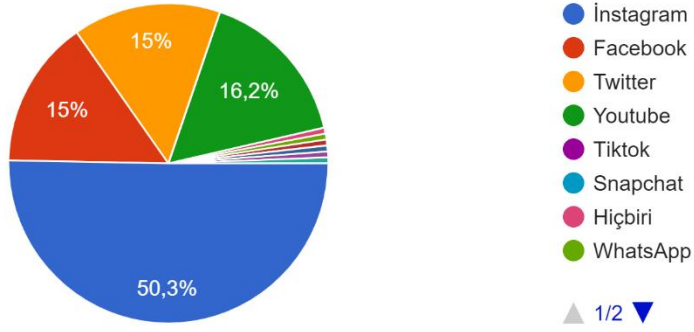

- Okul Öncesi
- İlkokul
- Ortaokul
- Lise
- Özel Eğitim Okulu

Katılımcıların büyük çoğunluğu lise ve ortaokulda çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır.

En çok Kullandığınız Sosyal Medya Platformu?

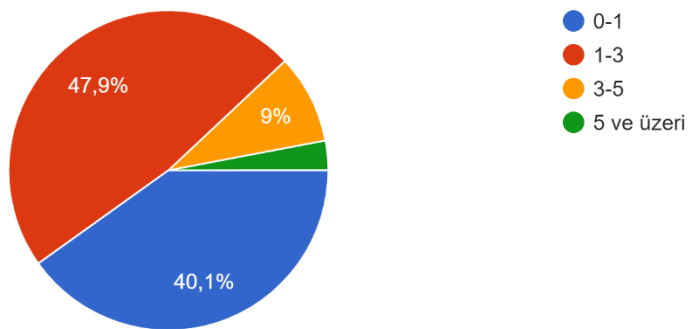
167 yanıt

Katılımcıların büyük çoğunluğunun (84 kişi) instagram uygulamasını kullandıkları görülmüştür.

Sosyal medya platformlarında günde ortalama kaç saat zaman geçiriyorsunuz?

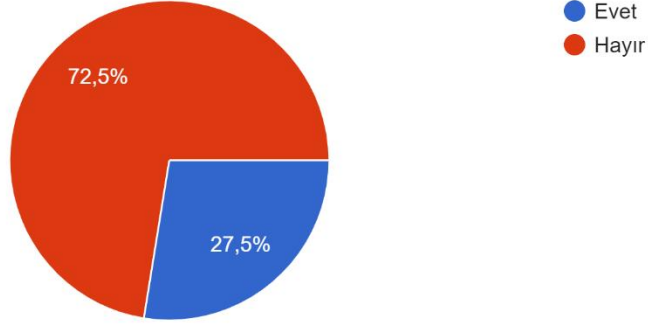
167 yanıt

Katılımcıların %47,9'unun sosyal medya platformlarında günde ortalama 1-3 saat arası zaman geçirdikleri görülmüştür.

Evcil hayvanınız var mı?

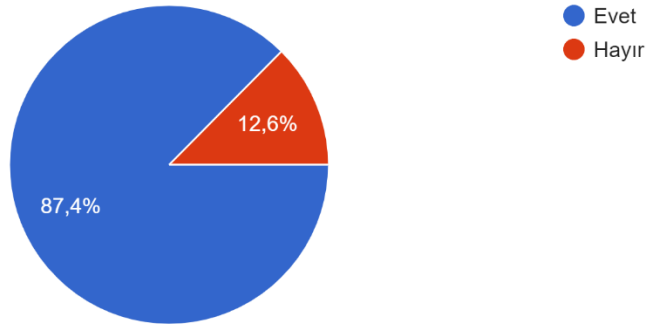
167 yanıt

Katılımcıların %72,5'inin evcil hayvanının olmadığı; %27,5'inin ise evcil hayvanının olduğu görülmüştür.

Hobiniz Var mı?

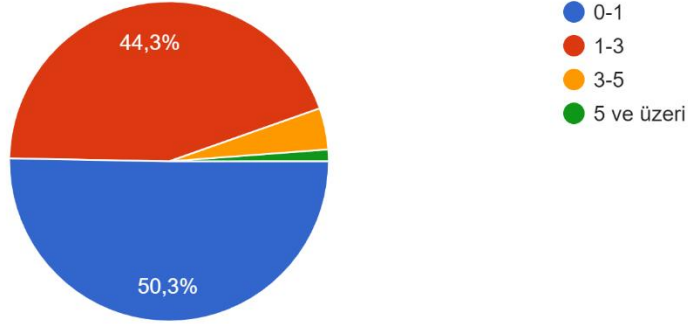
167 yanıt

Katılımcıların %87,4'ü hobisi olduğunu söylemiştir.

Gününüzün Kaç Saatini Hobilerinize Ayırırsınız?

167 yanıt

Hobisi olan katılımcılardan %50,3'ü gününün 0-1 saatini hobilerine ayırdığını söylemiştir.

2. BÖLÜM

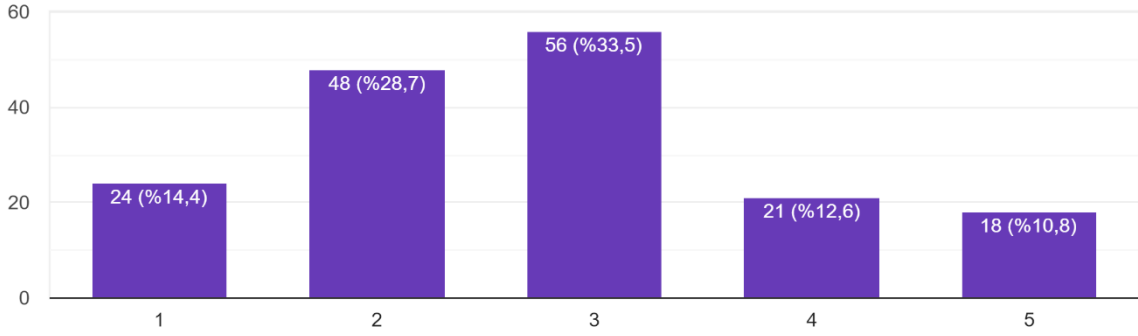
İkinci kısım, Dr. Öğ. Üyesi Aylin Tutgun ÜNAL ve Doç. Dr. Levent DENİZ tarafından geliştirilen ve kullanımı geliştirilen izin verilen, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış "Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (SMKÖ)" maddelerinden oluşturulmuştur.

İkinci bölüme verilen yanıtlar aşağıda belirtilen uygunluk seviyesine dikkat ederek cevaplandırılmıştır.

1. Bana Hiç Uygun Değil
2. Bana Az Uygun
3. Bana Orta Uygun
4. Bana Çok Uygun
5. Bana Tamamen Uygun

Akıllı telefonumdan uzak kaldığımda kendimi eksik, huzursuz hissedirim.

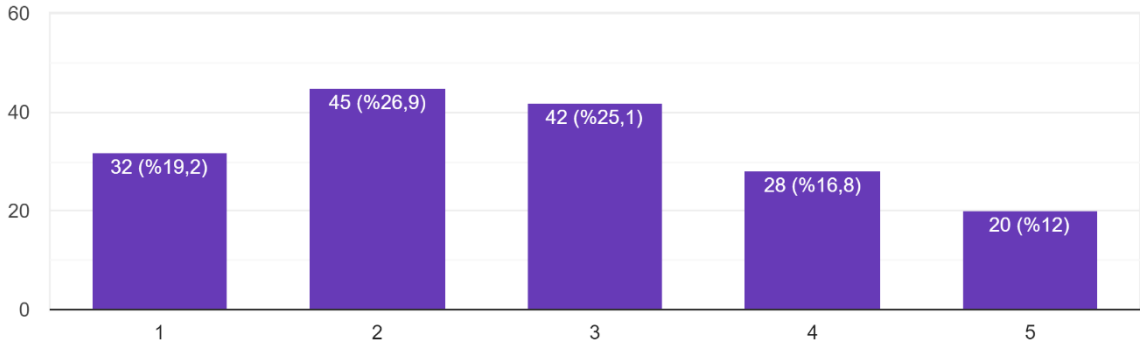
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %33.5 değeriyle ‘‘Akıllı telefonumdan uzak kaldığımda kendimi eksik, huzursuz hissedirim.’’ sorusuna en çok ‘‘Bana Orta Uygun’’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %10.8i ‘‘Bana Tamamen Uygun’’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

Uyumadan önce ve uyandıktan hemen sonra mutlaka sosyal medya hesaplarımı kontrol ederim.

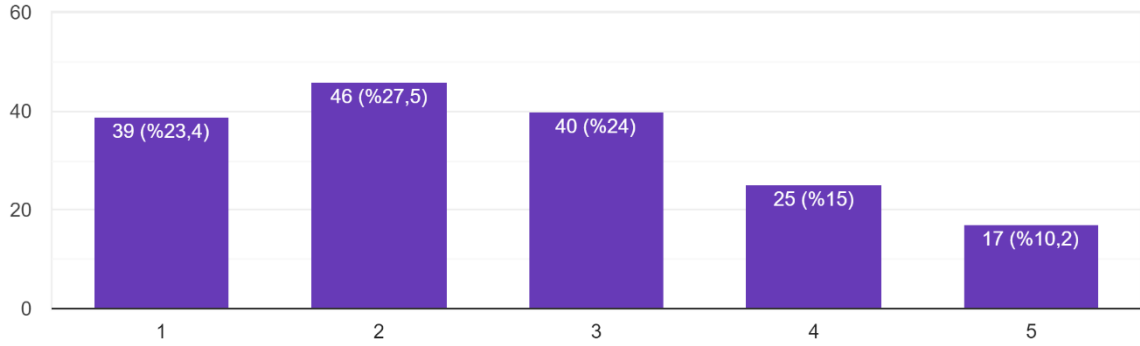
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %26.9 değeriyle ‘‘Uyumadan önce ve uyandıktan hemen sonra mutlaka sosyal medya hesaplarımı kontrol ederim.’’ sorusuna en çok ‘‘Bana Az Uygun’’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %12si ‘‘Bana Tamamen Uygun’’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

3 Mobil cihazlarımla (tablet, telefon vs.) devamlı çevrimiçi/aktif bulunurum.

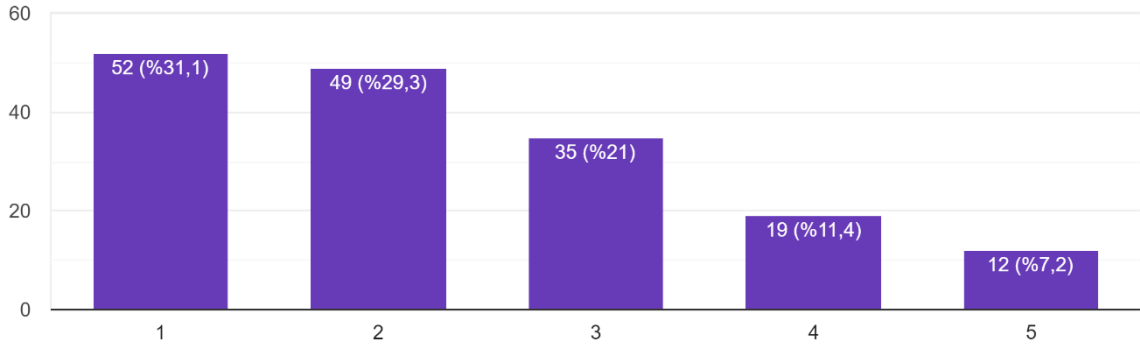
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %27.5 değeriyle ‘Mobil cihazlarımla (tablet, telefon vs.) devamlı çevrimiçi/aktif bulunurum. ’ sorusuna en çok ‘Bana Az Uygun’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %17si ‘Bana Tamamen Uygun’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

4 Bir şey okuyup çalışırken sosyal medya bağlantımı da kesmem.

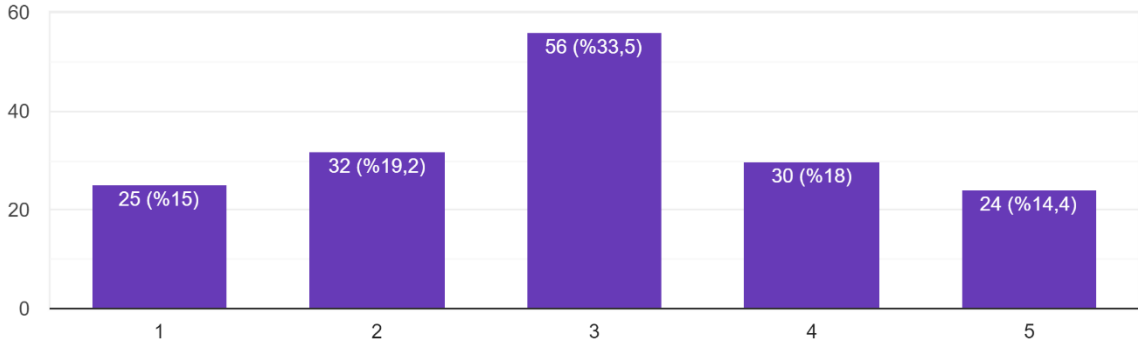
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %31.1 değeriyle ‘Bir şey okuyup çalışırken sosyal medya bağlantımı kesmem. ’ sorusuna en çok ‘Bana Hiç Uygun Değil’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %7.2si ‘Bana Tamamen Uygun’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

5 Sosyal medya ve internet kullanarak her işimi yapabilirim.

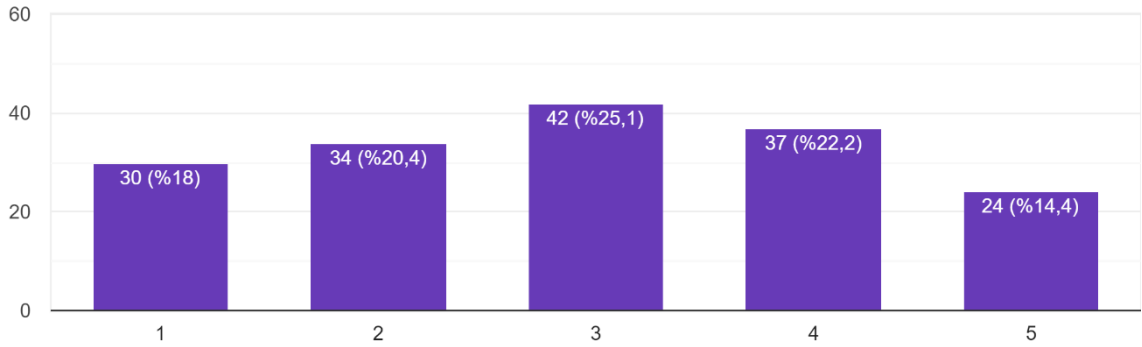
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %33.5 değeriyle ‘Sosyal medya ve internet kullanarak her işimi yapabilirim ‘ sorusuna en çok ‘Bana Orta Uygun’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %14.4ü ‘Bana Tamamen Uygun’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

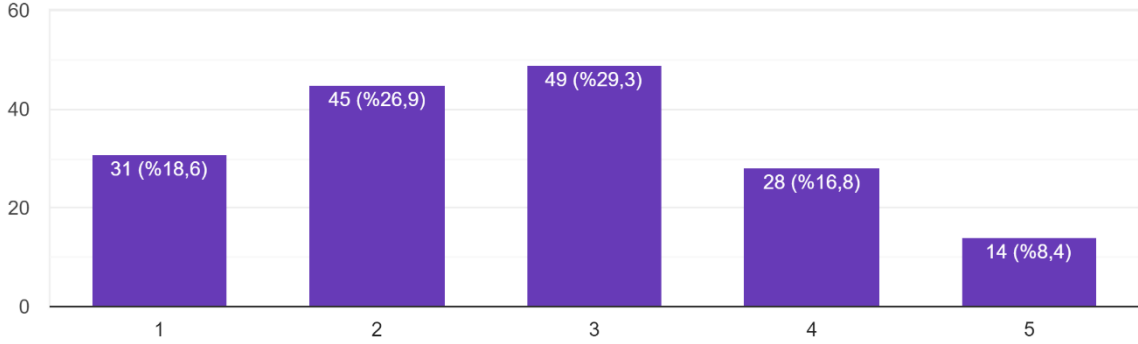
6 Günlük tüm etkinliklerimi (konuşma, oyun, banka alışveriş vb.) sosyal medya üzerinden yönetebilirim.

167 yanıt

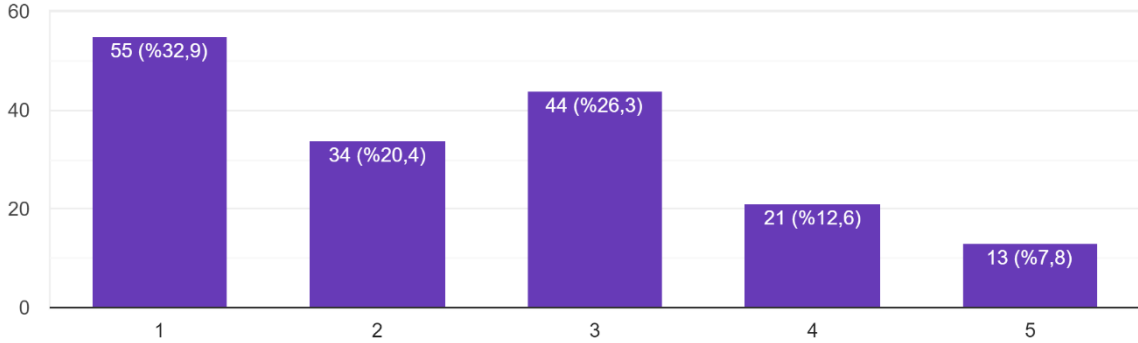
Araştırma katılan öğretmenler %25.1 değeriyle ‘Günlük tüm etkinliklerimi (konuşma, oyun, banka alışveriş vb.) sosyal medya üzerinden yönetebilirim.’ sorusuna en çok Bana orta uygun yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %14.4ü ‘Bana Tamamen Uygun ‘yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

Yaşamımın her alanında sosyal medyayı aktif kullanırım.
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %29.3 değeriyle ‘Yaşamın her alanında sosyal medyayı aktif kullanırım’ sorusuna en çok ‘Bana orta uygun’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %8.4ü ‘Bana Tamamen Uygun’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

8 Aynı anda hem tablet, akıllı telefon vb. kullanıp hem de diğer işlerimi yapabilirim.
167 yanıt

Araştırma katılan öğretmenler %32.9 değeriyle ‘Aynı anda hem tablet, akıllı telefon vb. kullanıp hem de diğer işlerimi yapabilirim.’ sorusuna en çok ‘Bana hiç uygun değil’ yanıtı vermişlerdir. Yine katılımcıların %7.8i ‘Bana Tamamen Uygun’ yanıtı ile en az yanıtı vermişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada Gaziemir ilçesindeki öğretmenlerin sosyal medya kullanım seviyeleri, süreklilikleri ve yetkinlikleri araştırılmış olup pek çok sonuca ulaşılmıştır. Buna göre uygulanan sosyal medya kullanımı ölçeği (SMKÖ) ile elde edilen veriler, sosyal medya kullanım seviyelerini, ölçeğin alt boyutları ise süreklilik ve yetkinlik seviyelerini ortaya çıkarmıştır.

Araştırma Sonuçları

- Araştırmamıza katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır.
- Evli olan öğretmenlerin oranının daha fazla olduğu görülmüştür. Çocuğu bulunan katılımcılardan iki çocuk sahibi olanların oranının daha fazla olduğu görülmüştür. Araştırmamıza lise ve ortaokullarda görev yapan branş öğretmenleri diğerlerine göre daha fazla katılım sağlamıştır.
- Araştırmaya katılanların %40,7'sinin 41-50 yaş arasında olduğu görülmüştür. Kuşak olarak değerlendirildiğinde; 20-30 ve 31-40 yaş arasında bulunan katılımcıların (% 45,5) Y kuşağında bulunması sebebiyle araştırmaya katılanlarının çoğunluğunun Y kuşağında olduğu görülmüştür. Katılımcılardan 1 kişinin ise 60 yaş üzerinde yani baby boomer kuşağında olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların %50,3 ile büyük çoğunluğunun (84 kişi) instagram uygulamasını kullandıkları ve günde 1-3 saat arasında sosyal medya kullandıkları görülmüştür.
- Baby boomer kuşağında bulunan bir katılımcının ise facebook uygulamasını daha çok kullandığı görülmüştür.

Araştırmalarda günde 4 saat internet kullanımının, diğer belirleyicilerle birlikte internet bağımlılığının tespit edilmesinde anlamlı bulunduğu belirtilmektedir (Goldberg, 1996; Young, 1996a,b, 2009: akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020).

- Araştırmamızda katılımcıların verdiği yanıtlar doğrultusunda günlük sosyal medya kullanımının (1-3 saat) bağımlılık düzeyinde olmadığı görülmüştür.
- Araştırmamızda sorulara verilen yanıtlar verildiğinde günlük sosyal medya kullanımı süresi arttıkça katılımcıların hobilerine ayırdıkları zamanın azaldığı görülmüştür.
- Evcil hayvan sahibi olmanın günlük sosyal medya kullanım süresiyle anlamlı bir ilişkisinin olmadığı görülmüştür. Araştırma verilerine göre her iki grubun da günlük ortalama 1-3 saat arasında sosyal medyada zaman geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırma verilerine göre; günde 1-3 saat kullananların daha fazla kullananlara göre sosyal medyayı sürekli kullanmadığı ve kendilerini daha az yetkin bulduğu söylenebilir. Burada 3 saatten fazla sosyal medya kullananların sosyal medya kullanımlarında daha süreklilik sağladığı ve kendilerini daha yetkin buldukları sonucu ortaya çıkmaktadır.

Aynı ölçek kullanılarak yapılan araştırmanın sonuçlarına göre sosyal medya kullanımı günde 4 saati aşmaya başladığında artık bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. (akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020)

- Sosyal medya kullanım seviyeleri incelendiğinde cinsiyete yönelik anlamlı bir farklılaşma bulunmamıştır.

Cinsiyete yönelik yapılan analizlerin yer aldığı sosyal medya kullanımına ve bağımlılığına yönelik önceki pek çok araştırmada, kadın ile erkekler arasında farklılıklar olduğu belirtilirken (Balcı ve Gölcü, 2013; Balcı ve Tiryaki, 2014; Çam ve İşbulan, 2012; Pfeil, Arjan ve Zaphiris, 2009; Tutgun-Ünal,

2015; Tutgun-Ünal ve Deniz, 2016: akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020), şimdilerde farklılığın olmadığı da raporlanmaktadır (Tutgun-Ünal, 2019: akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020). Böylece, kadın ve erkeklerin sosyal medya kullanımında süreklilik sağlamada farklı bir rolü olmayıp cinsiyeti fark etmeksizin her bireyin bu mecralarda bulunduğu söylenebilir.

Öneriler

Farklı araştırmalarda Z kuşağının çoğunlukla instagram uygulamasını kullanmasının yanında yeni ve farklı birçok uygulamanın kullanımına da hâkim oldukları görülmüştü. (akt. Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. 2020)

Gaziemir ilçesinde yaptığımız araştırma sonucunda ise çoğunlukla Y kuşağında bulunan öğretmenlerin, ağırlıklı olarak instagram uygulamasını kullandıkları, öğrencilerin tercih ettiği uygulamaları kullanmadıkları görülmüştür.

Öğretmenlerin öğrencilerle iletişim becerilerini geliştirebilmeleri, pandemi sürecinde deneyimlenen uzaktan eğitimle birlikte çağa ayak uydurabilmeleri, kısaca dijitalleşen eğitime adaptasyonları açısından yeni uygulamalara hâkim olmaları önerilebilir.

Katılımcıların; çoğunluğunun teknoloji bağımlılığı ölçütü olan 4 saatin altında sosyal medyayı kullandıkları sonucuna ulaşılmıştı, %12sinin ise, sosyal medyayı 4 saat ve üzeri kullandıkları görülmüştür. Bu katılımcıların öğrencilerine rol model oldukları göz önüne alınırsa kullanım sürelerini zaman yönetimleri açısından gözden geçirmeleri önerilebilir.

Ayrıca araştırma bulgularına göre internet kullanımı ile hobilere ayrılan zaman arasında bir ters orantı olduğu görülmüştür. 4 saatten fazla sosyal medya kullanan katılımcıların hobilerine daha fazla zaman ayırarak bağımlı olma olasılıklarını azaltmaları tavsiye edilebilir.

1-3 saatlik sosyal medya kullanan katılımcıların kendilerini daha az yetkin bulduğu fakat, sosyal medya kullanımı günde 4 saati aşmaya başladığında artık bir farklılık yaratmadığı görülmektedir.

Bu sonuca göre, 4 saati aşmayacak bir sosyal medya kullanımının bağımlılık açısından bir risk oluşturmayacağı ve öğretmenlerin kendilerini sosyal medya kullanımı açısından daha yetkin bulacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

Tutgun-Ünal A. ve Deniz L. (2020). Sosyal Medya Kuşaklarının Sosyal Medya Kullanım Seviyeleri ve Tercihleri. Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 15(22), 1291-1311.

12.08.2021

Gmail - Ynt: [Aylin Tutgun Ünal] İletişim

Adnan Gencyurek <adnangencyurek52@gmail.com>

Ynt: [Aylin Tutgun Ünal] İletişim

2 messages

aylin tutgun <aylin_tutgun@hotmail.com>

14 March 2021 at 12:10

To: "\"Adnan Tahir Gençyürekl\"" <adnangencyurek52@gmail.com>

Merhabalar,

Sosyal medya kuşakları makalemiz OPUS Toplum Bilimleri Dergisinde yer alıyor, ölçeklerin uygulama formlarını paylaşıyorum. 3 ölçek geliştirmiştik, kullanabilirsiniz.

İyi Çalışmalar Dilerim.

Aylin Tutgun Ünal

Ölçeklerin kaynağı:

- Deniz, L. & Tutgun Ünal, A. (2019). Sosyal medya çağında kuşakların sosyal medya kullanımı ve değerlerine yönelik bir dizi ölçek geliştirme çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1025-1057. DOI: 10.26466/opus.557240

Adnan Tahir Gençyürekl <adnangencyurek52@gmail.com>